

Sbírka zákonů

Československé socialistické republiky

Částka 24

Vydána dne 10. března 1964

Cena 90 hal.

OBSAH:

51. Zákon o drahách
52. Vyhláška ministerstva dopravy, kterou se provádí zákon o drahách
53. Zákon o udělování vědeckých hodností a o Státní komisí pro vědecké hodnosti

51

ZÁKON

ze dne 26. února 1964

o drahách

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Úvodní ustanovení

§ 1

Dráhy se významně podílejí na rozvoji socialistické společnosti a na vytváření předpokladů pro postupný přechod ke komunismu. Jejich bezpečný a pravidelný provoz je důležitým předpokladem pro zajištění rozvoje všech ostatních odvětví národního hospodářství a pro zvýšení životní úrovně obyvatelstva. Mají velký význam i pro zajištění mezinárodních hospodářských styků, jakož i pro obranu státu.

§ 2

[¹] Dráhami podle tohoto zákona jsou železnice, tramvajové, trolejbusové a lanové dráhy s výjimkou těch, které slouží jen provozní potřebě uvnitř podniku (závodu) a nejsou zaústěny do jiných drah, dále drah přenosných a lanových vleků.

[²] Dráhy se podle povahy a účelu člení na dráhy celostátní, vlečky, dráhy městské a dráhy zvláštního určení.

§ 3

[¹] Dopravní organizace, jež zřizují a provozují dráhy celostátní, dráhy městské a dráhy zvláštního určení, obstarávají obecné přepravní potřeby podle vyhlášených přepravních podmínek (§ 5).

[²] Jiné organizace, jež zřizují a provozují dráhy, obstarávají vlastní provozní a přepravní potřeby; k obstarávání přepravních potřeb pro jiné osoby nebo organizace potřebují povolení drážního správního orgánu (§ 19). Provozuje-li organizace dráhu jako činnost vedlejší nebo pomocnou, musí být stanovena odborně způsobilá osoba odpovědná za stavbu a provoz dráhy.

Hlava první

Provoz

§ 4

[¹] Základním úkolem drah je plnit ve spolupráci s ostatními druhy dopravy státní plán přepravy.

[²] K zabezpečení plynulého provozu drah a řádného uspokojování přepravních potřeb vydává ministerstvo dopravy v dohodě se zúčastněnými

ústředními orgány pravidla pro styk drah a přepravní řády a po projednání s nimi pravidla technického provozu a tarify.

§ 5

(1) Pravidla technického provozu stanoví základní podmínky pro stavbu technických a provozních zařízení drah i pro provoz na dráhách.

(2) Pravidla pro styk drah stanoví základní podmínky pro styk vzájemně zaústěných drah a pro vztahy mezi zúčastněnými organizacemi z toho vyplývající.

(3) Přepravní řády stanoví základní přepravní podmínky, popřípadě též způsob plnění plánu přepravy.

(4) Tarify stanoví podrobné přepravní podmínky, sazby pro výpočet jízdného a přepravného, náhrady za vedlejší úkony, jakož i podrobné podmínky pro styk vzájemně zaústěných drah a pro vztahy mezi zúčastněnými organizacemi z toho vyplývající. Tarify se vyhlášují v Přepravním a tarifním věstníku.

(5) Přepravní řády se nevztahují na přepravu poštovních zásilek a doprovázejících je zaměstnanců, která se řídí podmínkami stanovenými ministerstvem dopravy v dohodě s Ústřední správou spojů.

§ 6

(1) Organizace, jež zřizuje a provozuje dráhu (dále jen „drážní podnik“), je povinna uspořádat provoz na dráze tak, aby zajišťoval bezpečnost osob a věcí, hospodárné a včasné plnění přepravních úkolů a náležitou úroveň cestování. Drážní podnik i přepravci jsou povinni dbát, aby se přepravy uskutečňovaly s nejhospodárnějším využitím dopravních prostředků.

(2) Vyzaduje-li to zrychlení a zhospodárnění přepravy, drážní podnik vytvoří spolu s jinou dopravní organizací v místech, kde přeprava přechází z jednoho druhu dopravy na jiný druh dopravy, vhodné podmínky pro sladění činnosti obou druhů dopravy. V zájmu účelného využití dopravních prostředků je povinen drážní podnik provádět společně s organizací jiného druhu dopravy sdruženou přepravu podle jednotného přepravního řádu.

§ 7

(1) Drážní podnik je povinen uspořádat styk s přepravci a cestujícími účelně a jednoduše a vydat jízdní řády obsahující údaje o jízdách pravidelných vlaků přepravujících osoby a zavazadla. Jízdní řády musí vycházet z celkových hospodářských a kulturních potřeb společnosti, z potřeb jednotlivých oblastí a musí vyhovovat hlediskům hospodárnosti dopravy. Způsob projednávání, schvalování a vyhlášení jízdních řádů stanoví ministerstvo dopravy v dohodě s Ústřední radou odborů.

(2) Při styku se zařízeními drah je každý povinen zachovávat opatrnost přiměřenou povaze provozu dráhy, starat se o vlastní bezpečnost, dbát výhlášek a pokynů určených k zajištění bezpečnosti provozu a zdržet se všeho, co by mohlo rušit nebo ohrozit provoz dráhy, bezpečnost osob a věcí.

(3) Všechny organizace zúčastněné při přepravě osob jsou povinny pečovat o soustavné zvyšování úrovně cestování.

§ 8

(1) Ministerstvo dopravy stanoví v přepravních řádech, pravidlech pro styk drah a tarifech, že cestující nebo přepravce, který porušil některé ustanovení přepravního řádu, pravidel pro styk drah nebo tarifu, je povinen zaplatit stanovenou částku.

(2) Ministerstvo dopravy může stanovit pevné částky náhrad za způsobené malé poruchy v provozu, poškození nebo znečištění drážních vozidel a zařízení.

§ 9

(1) Pracovníci drážního podniku ve stejnokroji nebo se služebním odznakem jsou v obvodu dráhy (§ 22 odst. 4) oprávněni zjišťovat totožnost osoby, která narušuje nebo ohrožuje drážní provoz, majetek, bezpečnost života nebo zdraví osob nebo se neoprávněně zdržuje v obvodu dráhy. Je-li to nutné, jsou oprávněni takovou osobu zadržet a odevzdat bez zbytečných průtahů orgánům Veřejné bezpečnosti nebo v obvodu celostátních drah železničním ozbrojeným orgánům.

(2) K ochraně celostátních drah ministerstvo dopravy zřídí útvary železniční ozbrojené a požární ochrany, pro něž platí přiměřeně zásady pro výkon služby v ozbrojených silách. Organizaci, početní stav a ostatní podrobnosti stanoví ministerstvo dopravy v dohodě s ministerstvem vnitra a ministerstvem národní obrany.

§ 10

(1) Styk vzájemně zaústěných drah nesmí být na újmu plnění úkolů, pro které byly dráhy zřízeny. Styk vzájemně zaústěných drah a z toho vyplývající vztahy mezi drážními podniky musí odpovídat pravidlům pro styk drah; upravují se přípojkou (vlečkovou) smlouvou.

(2) Vlečková smlouva uzavírá se o styku celostátní dráhy s vlečkou; její návrh vypracuje drážní podnik provozující celostátní dráhu. Nedojde-li k dohodě o podmínkách vlečkové smlouvy, rozhodne o úpravě vztahů mezi zúčastněnými drážními podniky na žádost drážního podniku, který zřizuje nebo provozuje vlečku (vlečkař), ministerstvo dopravy po projednání s příslušným ústředním orgánem nebo krajským národním výborem; nepožádá-li vlečkař do 30 dnů po obdržení návrhu vlečkové smlouvy ministerstvo dopravy o rozhodnutí, je vlečková smlouva uzavřena ve znění návrhu, který vypracoval drážní podnik provozující celostátní dráhu (Československé státní dráhy).

§ 11

Křižovatky celostátních drah s ostatními dráhami mohou být zřizovány pouze mimo úroveň kolejí; výjimku může povolit ministerstvo dopravy.

Vztahy mezi dráhou a okolím

§ 12

(1) Další rozvoj drah, jejich bezpečný a plynulý provoz i ochrana hospodářských a kulturních hodnot v okolí dráhy vyžadují, aby dráha nebyla ve svém provozu rušena a sama svou stavbou i provozem neohrožovala nad nezbytnou míru okolí. V okolí dráhy musí být každá činnost vyvíjena tak, aby stavba dráhy nebo bezpečnost, pravidelnost a nerušenost provozu nebyly ohroženy.

(2) Drážní podnik je povinen před zahájením provozu na dráze zabezpečit nemovitosti a jejich příslušenství v ochranném pásmu dráhy v mezích technické a hospodářské účelnosti proti nepříznivým účinkům plynoucím ze stavby a provozu dráhy; při provozu, s nímž je spojeno nebezpečí požáru, je drážní podnik povinen zřídit ochranu proti požáru v prostoru, který stanoví ministerstvo dopravy. Uživatelé nemovitostí a jejich příslušenství jsou povinni takové zabezpečení trpět.

(3) Po zahájení provozu jsou uživatelé budov, jiných objektů, zařízení a pozemků v okolí dráhy povinni na svůj náklad udržovat budovy, jiné objekty, zařízení a pozemky v takovém stavu a užívat je takovým způsobem, aby dráhu a její provoz neohrožovaly a neomezovaly; toho je třeba dbát i při zřizování nových budov, jiných objektů a zařízení i při výsadbě lesních a trvalých zemědělských porostů v okolí dráhy. O potřebě a rozsahu opatření rozhoduje okresní národní výbor v dohodě s drážním správním orgánem.

§ 13

(1) K ochraně drah celostátních, vleček a drah zvláštního určení a jejich provozu slouží ochranné pásmo dráhy. Ochranné pásmo vzniká vydáním územního rozhodnutí a zaniká rozhodnutím o zrušení dráhy; rozsah ochranného pásma pro jednotlivé druhy drah stanoví ministerstvo dopravy.

(2) V ochranném pásmu je dovoleno stavět pouze drážní stavby. Výjimku povoluje drážní správní orgán; stavebník*) je povinen stavbu provést a uživatel jí udržovat tak, aby nepříznivý vliv stavby a provozu dráhy byl vyloučen.

§ 14

(1) Drážní podnik je oprávněn zřizovat, udržovat a provozovat na nemovitostech v okolí dráhy drážní vedení. Za škody způsobené při stavbě, údržbě nebo provozu drážních vedení náleží poškozenému náhrada; jinak drážní podnik neposkytuje za výkon tohoto oprávnění náhradu.

(2) Nedojde-li o náhradu škody k dohodě, rozhodne o náhradě na žádost poškozeného okresní národní výbor. Nárok musí poškozený uplatnit do 30 dnů ode dne, kdy zjistil výši škody, nejpozději však do 6 měsíců ode dne vzniku škody; jinak nárok zanikne.

§ 15

(1) Hornickou činnost v okolí dráhy a pod dráhou upravuje horní zákon a předpisy vydané k jeho provedení. V okolí dráhy a pod dráhou musí být hornická činnost (např. odvaly, lomy, poruby, nafťové vrty) plánována a upravena tak, aby nebyl ohrožen provoz dráhy.

(2) K zajištění bezpečného a plynulého provozu na dráze v místech střetu zájmů s hornickou činností vydají ministerstvo dopravy a Ústřední báňský úřad v dohodě s ústředními orgány, v jejichž působnosti se provádí hornická činnost, pravidla pro styk drah s hornickou činností.

§ 16

(1) Při styku (soubehu a křížení) drah s jinými komunikacemi, vedeními a vodami musí být zajištěn bezpečný a plynulý provoz dráhy i jiných komunikací, vedení a vod.

(2) Je-li vedení přímo na tělese dráhy, je uživatel (vlastník) vedení povinen, vyžaduje-li to stavba nebo provoz dráhy, přizpůsobovat je technickým podmínkám drážního provozu, a to úpravou, přeložením nebo odstraněním vedení.

§ 17

(1) Křížení pozemních komunikací s dráhami zřizuje, rozšiřuje nebo jinak upravuje a zabezpečuje ten, v jehož zájmu k tomu dochází. Křížení pozemních komunikací s dráhami celostátními a vlečkami se zřizují zpravidla mimo úroveň kolejí.

(2) Křížení pozemních komunikací s dráhami v úrovni kolejí (přejezdy, přechody, dále jen „přejezdy“) se označují a podle potřeby zabezpečují.

(3) Provoz dráhy má na označených přejezdech přednost před ostatními provozy.

§ 18

(1) Dráhy městské mohou užívat pozemní komunikace. V těchto případech se styk drah s pozemními komunikacemi v úrovni kolejí neoznačuje ani nezabezpečuje.

(2) Užívá-li dráha městské dopravy pozemní komunikaci společně se silničními vozidly, platí pro její provoz také pravidla silničního provozu.

Působnost státní správy

§ 19

Působnost státní správy ve věcech drah podle tohoto zákona vykonává drážní správní orgán.

*) Investor.

Dražním správním orgánem je ministerstvo dopravy, pro dráhy městské a dráhy zvláštního určení krajský národní výbor. Dražní správní orgán může pověřit svou působností jiný orgán.

§ 20

(1) Státní odborný dozor na dráhách vykonává dražní správní orgán.

(2) Státní odborný technický dozor na dráhách přísluší ministerstvu dopravy, které může jeho výkonem pověřit jiný orgán.

(3) Dražní podniky, projektanti a výrobci drážních vozidel a zařízení jsou povinni dát orgánům státního dozoru na dráhách (odstavec 1 a 2) potřebné podklady a vysvětlení, předložit projekty a umožnit vyzkoušení technických zařízení, jež jsou podrobena jejich doзору; dražní podniky jsou povinny také umožnit orgánům státního dozoru pohybu v obvodu dráhy a přepravu po dráze.

(4) Při provádění dozoru opírají se orgány státního dozoru na dráhách o zkušenosti a iniciativu pracujících a spolupracují zejména s orgány dozoru ROH a jinými společenskými organizacemi; u drah provozovaných hornickým podnikem vykonávají dozor v dohodě s orgány státní báňské správy.

(5) Práva orgánů ROH vykonávajících dozor nad bezpečností a ochranou zdraví při práci nejsou těmito ustanoveními dotčena.

§ 21

(1) Dražní podnik při výstavbě i provozu dráhy je povinen dbát zájmů obrany státu. Při výstavbě drah spolupůsobí vojenská správa, která také sleduje z hlediska zabezpečení obrany státu stav, výkonnost a uspořádání provozu na dráze a uplatňuje z toho vyplývající požadavky.

(2) Dražní podnik je povinen přepravovat ozbrojené síly, jejich příslušníky a zásilky označené jako vojenské podle podmínek, které stanoví ministerstvo dopravy v dohodě s příslušným ústředním orgánem.

Hlava druhá

Výstavba, kolaudace a zrušování drah

§ 22

(1) Výstavba drah má spolu s výstavbou ostatních druhů dopravy sledovat v rámci hospodářské účinnosti plynulé uspokojování rostoucích potřeb společnosti, zajišťovat potřeby obrany státu a technický rozvoj dopravy; přitom je třeba sledovat, zda nelze přepravní potřeby uspokojit účelněji jiným druhem dopravy.

(2) U staveb drah a staveb na dráze provádí stavební řízení, vydává stavební povolení a vykonává státní stavební dohled dražní správní orgán; do stavebního povolení zahrnuje dražní správní

orgán též rozhodnutí vojenské správy a jiných orgánů, které provedly řízení společně se stavebním řízením.

(3) Stavbami na dráze jsou stavby a zařízení, které rozšiřují, doplňují, mění nebo zabezpečují dráhu a její provoz, jakož i všechny stavby a zařízení v obvodu dráhy.

(4) Obvod dráhy je území určené k provozu dráhy; rozsah obvodu, pro jednotlivé druhy drah stanoví ministerstvo dopravy.

(5) Při výstavbě drah musí být zachována pravidla technického provozu; pro stavby na dráze může ministerstvo dopravy stanovit odchylky.

§ 23

(1) Provoz na dráze lze zahájit po vydání povolení k zahájení provozu (užívacího povolení), jsou-li splněny předpoklady pro bezpečný a plynulý provoz, zejména přezkoušena opatření k ochraně mimodrážních elektrických vedení, provedeny podrobné (první hlavní) prohlídky, popřípadě zatěžkávací zkoušky mostů, u drah s elektrickým provozem přezkoušeno zajištění okolí dráhy proti škodlivým účinkům elektrického proudu a u drah, s jejichž provozem je spojeno nebezpečí požáru, zajištění okolí dráhy proti nebezpečí požáru.

(2) Povolení k zahájení provozu vydává dražní správní orgán po provedení kolaudačního řízení. V kolaudačním řízení dražní správní orgán zjišťuje, zda je dráha vybudována podle schválené projektové dokumentace a podle stavebního povolení a zjišťuje-li bezpečný a plynulý provoz.

(3) Před povolením k zahájení provozu smí být na dráze vykonáván se souhlasem dražního správního orgánu jen pomocný provoz.

§ 24

Je-li nutné změnit povahu dráhy, rozhoduje o jejím novém zařazení dražní správní orgán v dohodě s vojenskou správou; je-li dána příslušnost dvou dražních správních orgánů, rozhoduje ministerstvo dopravy v dohodě se Státní plánovací komisí a ministerstvem národní obrany.

§ 25

(1) Zaniknou-li trvale přepravní potřeby nebo lze-li je obstarávat hospodárněji jiným druhem dopravy, dráha se zruší. Stejně se dráha zruší, je-li to odůvodněno jinými důležitými obecnými zájmy. O zrušení dráhy rozhoduje dražní správní orgán v dohodě s vojenskou správou; rozhoduje-li jako dražní správní orgán ministerstvo dopravy, činí tak v dohodě se Státní plánovací komisí a ministerstvem národní obrany.

(2) O snesení zrušené dráhy rozhoduje okresní národní výbor, u drah celostátních a vleček v dohodě s vojenskou správou a dražním správním orgánem.

[3] Provoz na dráze může být zastaven nebo omezen, je-li to odůvodněno důležitými obecnými zájmy. Při zastavení provozu na dráze postupuje se podle odstavce 1 obdobně.

Hlava třetí

Drážní vozidla

§ 26

[1] V provozu drah smí být užíváno pouze vozidel zaručujících bezpečnost dopravy. Nová drážní vozidla musí odpovídat pokrokovému zaměření techniky, požadavkům bezpečnosti a hygieny práce a vozidla sloužící přepravě osob i požadavkům kultury cestování. Konstrukce nových vozidel musí být v souladu s požadavky dlouhodobého rozvoje dopravy a ekonomiky provozu na dráhách, musí odpovídat požadavkům typizace, unifikace a normalizace, jakož i požadavkům vyplývajícím z mezinárodních ujednání.

[2] Drážní vozidla musí být stavěna podle technických podmínek pro konstrukci a výrobu drážních vozidel schválených ministerstvem dopravy v dohodě s ministerstvem národní obrany a pokud jde o ochranu zdraví a bezpečnost při práci s Ústřední radou odborů. Nové typy drážních vozidel, která mají být používána na dráhách celostátních, vlečkách a dráhách městských, jejich projekty, hromadnou výrobu i dovoz schvaluje ministerstvo dopravy, nejde-li o vozidla drah městských, v dohodě s ministerstvem národní obrany. Konstrukce nákladních vozů má umožňovat i mechanizaci nakládacích a vykládacích prací a automatizaci třídicích prací a zaručovat bezpečnost pracujících při výkonu těchto prací.

[3] Tato ustanovení platí též pro podstatné změny drážních vozidel i pro zvláštní drážní mechanizační zařízení.

§ 27

[1] Hnací vozidla a zvláštní drážní mechanizační zařízení musí být před zařazením do provozu vyzkoušena; ministerstvo dopravy stanoví, která hnací vozidla o menším výkonu a menší dovolené rychlosti a která zvláštní drážní mechanizační zařízení není třeba zkoušet. Z vozidel tažených musí

být vyzkoušeny vozy osobní dopravy a nákladní vozy se speciálním nebo mechanizačním zařízením.

[2] U celostátních drah, vleček a visutých lanovek provádí zkoušky na žádost drážního podniku ministerstvo dopravy, u ostatních drah krajský národní výbor.

Hlava čtvrtá

Závěrečná ustanovení

§ 28

Nestranovní tento zákon jinak, platí při výstavbě drah a úpravě jejich vztahu k okolí ustanovení o stavbách, pozemních komunikacích, hornické činnosti, telekomunikacích, o výrobě a rozvodu elektřiny a plynu, tepla, pohonných látek a ropy, o ochraně zemědělského půdního fondu, lesích a vodním hospodářství.

§ 29

Ministerstvo dopravy vydá k provedení tohoto zákona v dohodě s příslušnými ústředními orgány podrobnější předpisy.

§ 30

Zrušují se:

1. nařízení č. 253/1942 Sb., kterým se vydává železniční stavební a provozní řád;
2. zákon č. 97/1950 Sb., o drahách;
3. vládní nařízení č. 37/1951 Sb., o vybudování a provozu drah, ve znění vládního nařízení č. 38/1954 Sb.;
4. nařízení ministra dopravy č. 50/1951 Sb., o schvalování a uveřejňování tarifů drah;
5. vyhláška č. 108/1952 Č. l., o ochraně dráhy před škodlivou činností v jejím okolí, o vyvlastnění a o styku mezi obecními a drahou;
6. vyhláška č. 87/1955 Č. l., o ochraně provozu na železnicích;
7. vyhláška č. 235/1959 Č. l., o zrušování vleček.

§ 31

Zákon nabývá účinnosti dnem 1. dubna 1964.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Lenárt v. r.